

SAMEN KERKEN

Christelijk verzet met een (glim)lach

Hij overleed vorige week op 90-jarige leeftijd, aartsbisschop Desmond Tutu. Hij was een icoon van de anti-apartheidsbeweging in Zuid-Afrika. Hij was scherp, streng, strijdbaar, maar zijn humor was nooit ver weg. Discriminatie in welke vorm dan ook wees hij af. Apartheid en discriminatie noemde hij onrechtvaardig, onbijbels en onchristelijk. Voor zijn geweldloos verzet kreeg hij in 1984 de Nobelprijs voor de Vrede.

Dat Tutu zijn geweldloos verzet met humor lardeerde blijkt bijvoorbeeld uit deze uitspraak van hem: "Wees aardig voor blanken, ze hebben je nodig om hun menselijkheid te herontdekken".

Als voorzitter van de Zuid-Afrikaanse Waarheids- en Verzoeningscommissie (TRC) heeft hij een grote bijdrage geleverd aan het op gang brengen van een nationale dialoog en het werken aan verzoening tussen slachtoffers en daders en tussen de verschillende bevolkingsgroepen van Zuid-Afrika. Hoewel er indertijd stemmen opgingen die van mening waren dat de commissie een te nadrukkelijke religieuze inslag had kón dat eigenlijk ook niet anders. Want juist religie was -zoals in veel conflicten- ook hier onderdeel van het probleem. Dat was zeker zo omdat de nationale identiteit van de blanke Zuid-Afrikaan samenviel met zijn religieuze identiteit. Kleur, ras en kerk bepaalden of je 'erbij' hoorde of niet.

Tutu streed zijn geweldloze strijd niet alleen tegen apartheid, maar ook tegen een neutrale houding in deze kwesties. Hij zei: "Als je neutraal bent in situaties van onrecht, heb je de kant van de onderdrukker gekozen."

Niet alleen voor Zuid-Afrikanen was Tutu een held. Zijn christelijk geïnspireerde verzet gold niet alleen het onrecht in eigen land. Onrecht, waar ook ter wereld, stelde hij scherp aan de kaak. Dus ook het onrecht dat Palestijnen in de bezette gebieden en in Gaza ervaren. Tutu was zeer betrokken bij de situatie in Israël/Palestina en buitengewoon kritisch over de bezetting van de Palestijnse gebieden en de blokkade van Gaza. Hij zag parallellen tussen de apartheidssystemen in Zuid Afrika en Israël. Dat Israël een apartheidstaat is werd vastgesteld in een 213 pagina's tellend rapport van Human Rights Watch 'A Threshold Crossed' (Een drempel overschreden), dat vorig jaar uitkwam. U kunt het rapport downloaden op de website van HRW: <https://www.hrw.org/>.

Vanuit zijn geloof in de God van de bijbel die staat voor gerechtigheid en een waardig leven voor ieder mens, kritiseerde Tutu dit onrecht. Daarom begrijp ik niet waarom kerken en kerkleiders in ons eigen land zich nog steeds niet uitspreken en de Israëliëse regering aanspreken. Is het de angst om voor antisemitisch te worden uitgemaakt? Wel, dan moet dat maar. Je mond houden terwijl je weet hebt van grove schendingen van mensenrechten en apartheid is erger. Of, om nog maar eens de uitspraak van Desmond Tutu te herhalen: "Als je neutraal bent in situaties van onrecht, heb je de kant van de onderdrukker gekozen."

Voor dit nog zo prille jaar 2022 wens ik u vrede en alle goeds én moed om -met gevoel voor humor- op te komen voor gerechtigheid, overal ter wereld.

ds. Carla J.M. Borgers
Doopsgezinde gemeenten in Twente